

СИЛАБУС ДИСЦИПЛІНИ

«Раціональне використання та охорона земель»

Ступінь вищої освіти - Бакалавр

Спеціальність 193 – «Геодезія та землеустрій»

Освітня програма «Геодезія та землеустрій»

Рік навчання 4, семестр 7

Форма навчання - денна, заочна

Кількість кредитів ЄКТС - 3,0

Мова викладання - українська

Лектор курсу

Контактна інформація
лектора (e-mail)

Сторінка курсу в eLearn

проф. Купріянич І.П.

03040, м. Київ, вул. Васильківська, 17, н.к.№6, кімн. 124

Kupriyancik@ukr.net

<https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=3388>

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Метою курсу «Раціональне використання та охорона земель» є формування у студентів еколого-економічних, правових та соціальних засад, вмінь і навиків охорони земель з метою забезпечення їх раціонального використання, відтворення та підвищення родючості ґрунтів, інших корисних властивостей землі, збереження екологічних функцій ґрунтового покриву та охорони довкілля. Завдання курсу полягає у формуванні знань про зміст, поняття та завдання охорони земель, принципи державної політики у сфері охорони земель, контроль та систему заходів у галузі охорони земель, здобуття відповідного обсягу теоретичних, методологічних знань та практичних навичок з раціонального використання земельних ресурсів різних категорій, нормування в галузі охорони земель, охорони земель при здійсненні господарської діяльності.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен **знати**: зміст та завдання охорони земель, принципи державної політики у сфері охорони земель; принципи раціонального використання земельних ресурсів; нормативно-правові засади забезпечення питань раціонального використання, охорони, земель на національному, регіональному, локальному і господарському рівнях, сучасний стан земельних ресурсів України; вимоги до власників та користувачів які проводять господарську діяльність; систему заходів у галузі охорони земель; завдання та функції контролю за використанням та охороною земель; суть, види деградації земель та фактори розвитку деградаційних процесів; правові, економічні, екологічні та організаційні основи використання та збереження ґрунтів, охорони і відтворення їх родючості; напрями та особливості охорони земель різних категорій.

вміти: застосовувати методологію раціонального використання земельних ресурсів; аналізувати сучасний стан земельних ресурсів України; оцінювати запаси гумусу у ґрунтах за різних технологій обробітку; визначати розмір шкоди від забруднення (засмічення) земель; оцінювати збитки від наслідків надзвичайних ситуацій техногенного і природного характеру на землях сільськогосподарського та не сільськогосподарського призначення; визначення розміру шкоди, заподіяної внаслідок самовільного зайняття земельних ділянок, використання земельних ділянок не за цільовим призначенням, зняття ґрунтового покриву (родючого шару ґрунту) без спеціального дозволу; методику проведення заходів державного нагляду (контролю) у сфері використання та охорони земель; складати наукове обґрунтування необхідності створення чи оголошення території або об'єкта природно-

заповідного фонду України; визначати розміри відшкодування збитків, заподіяних державі внаслідок самовільного користування надрами.

Набуття компетентностей:

Інтегральних:

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі геодезії та землеустрою.

Загальних:

ЗК01. Здатність вчитися й оволодівати сучасними знаннями.

ЗК02. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК09. Здатність до міжособистісної взаємодії.

ЗК12. Здатність реалізувати свої права та обов'язки як члена суспільства; усвідомлення цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства і необхідності його сталого розвитку, верховенства права, прав та свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК13. Здатність зберігати, примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії, закономірностей розвитку предметної області, її місця в загальній системі знань про природу й суспільство, а також в розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для відпочинку та ведення здорового способу життя.

Спеціальних:

СК02. Здатність застосовувати теорії, принципи, методи фізико-математичних, природничих, соціально-економічних, інженерних наук при виконанні завдань геодезії та землеустрою.

СК03. Здатність застосовувати нормативно-правові акти, нормативно-технічні документи, довідкові матеріали у професійній діяльності.

СК04. Здатність обирати та використовувати ефективні методи, технології та обладнання для здійснення професійної діяльності у сфері геодезії та землеустрою.

СК05. Здатність застосовувати сучасне інформаційне, технічне і технологічне забезпечення для вирішення складних питань геодезії та землеустрою.

СК06. Здатність виконувати дистанційні, наземні, польові та камеральні дослідження, інженерні розрахунки з опрацювання результатів досліджень, оформляти результати досліджень, готувати звіти при вирішенні завдань геодезії та землеустрою.

СК07. Здатність збирати, оновлювати, опрацьовувати, критично оцінювати, інтерпретувати, зберігати, оприлюднювати і використовувати геопросторові дані та метадані щодо об'єктів природного і техногенного походження.

СК08. Здатність здійснювати професійну діяльність у сфері геодезії та землеустрою з урахуванням вимог професійної і цивільної безпеки, охорони праці, соціальних, екологічних, етичних, економічних аспектів

Програмні результати навчання:

РН3. Доносити до фахівців і нефахівців інформацію, ідеї, проблеми, рішення, власний досвід та аргументацію.

РН4. Знати та застосовувати у професійній діяльності нормативно-правові акти, нормативно-технічні документи, довідкові матеріали в сфері геодезії та землеустрою і суміжних галузей.

РН5. Застосовувати концептуальні знання природничих і соціально-економічних наук при виконанні завдань геодезії та землеустрою.

РН7. Виконувати обстеження і нормативно-технічні документи, суміжних галузей. в сфері геодезії та землеустрою і концептуальні знання природничих і соціально-економічних наук при виконанні завдань геодезії та землеустрою. топографо-геодезичні, картографічні, проектні та проектно-вишукувальні роботи при виконанні професійних завдань з геодезії та землеустрою.

РН9. Збирати, оцінювати, інтерпретувати та використовувати геопросторові дані, метадані щодо об'єктів природного і техногенного походження, застосовувати статистичні методи їхнього аналізу для розв'язання спеціалізованих задач у сфері геодезії та землеустрою.

PH10. Обирати і застосовувати інструменти, обладнання, устаткування та програмне забезпечення, які необхідні для дистанційних, наземних, польових і камеральних досліджень у сфері геодезії та землеустрою.

PH11. Організовувати та виконувати дистанційні, наземні, польові і камеральні роботи в сфері геодезії та землеустрою, оформляти результати робіт, готувати відповідні звіти.

PH12. Розробляти документацію із землеустрою, кадастрову документацію і документацію з оцінки земель із застосуванням комп'ютерних технологій, геоінформаційних систем та цифрової фотограмметрії, наповнювати даними державний земельний, містобудівний та інші кадастри.

PH14. Планувати складну професійну діяльність, розробляти і реалізовувати проекти у сфері геодезії та землеустрою за умов ресурсних та інших обмежень.

PH15. Розробляти і приймати ефективні рішення щодо професійної діяльності у сфері геодезії та землеустрою, у тому числі за умов невизначеності.

СТРУКТУРА КУРСУ

Тема	Години (лекції/ практичні)	Результати навчання	Завдання	Оцінювання
Модуль 1				
Тема 1. Суть, завдання та зміст раціонального використання та охорони земель	2/4	Знати завдання та зміст раціонального використання та охорони земель; основні принципи державної політики у сфері охорони земель. Розуміти завдання охорони земель, актуальність проблеми збереження та відтворення земельних ресурсів.	Виконання практичних робіт. Написання самостійної роботи (в.т.ч. в elearn)	10
Тема 2. Система заходів у галузі охорони земель.	2/4	Знати систему заходів у галузі охорони земель. Розуміти зміст заходів у галузі охорони земель, їх суть та завдання. Знати вимоги до власників та користувачів які проводять господарську діяльність. Вміти аналізувати рівень впливу діяльності людини на стан довкілля (в. т.ч. земельні ресурси). Розуміти необхідність збереження рівноваги між розвитком виробництва та екологічною стабільністю середовища.	Виконання практичної роботи. Написання самостійної роботи (в.т.ч. в elearn)	10

Тема 3. Державний та самоврядний контроль за використанням та охороною земель	2/4	Знати завдання та функції контролю за використанням та охороною земель. Розуміти порядок планування та проведення перевірок з питань здійснення державного контролю за використанням й охороною земель та оформлення документів за її результатами. Визначати види відповідальності за порушення земельного законодавства.	Виконання практичної роботи. Написання самостійної роботи (в.т.ч. в elearn)	10
Модуль 2				
Тема 4. Охорона земель сільськогосподарського призначення.	1/4	Знати особливості використання земельних ресурсів України, їх структуру. Вміти аналізувати сучасний стан використання земельних ресурсів України. Розуміти поняття і напрями раціонального землекористування. Розрізняти основні причини погіршення стану земель сільськогосподарського призначення. Знати вимоги до власників та користувачів які проводять господарську діяльність.	Виконання практичної роботи. Написання самостійної роботи (в.т.ч. в elearn)	5
Тема 5. Раціональне використання та охорона земель лісового та водного фонду	2/4	Знати напрями та особливості охорони земель лісового та водного фонду. Розуміти проблеми охорони земель цих категорій. Вміти оцінювати шкоду завдану земельним ресурсам внаслідок не раціонального їх використання та не дотримання вимог земельного, екологічного законодавства.	Виконання практичної роботи. Написання самостійної роботи (в.т.ч. в elearn)	10

Тема 6. Деградація земель. Охорона земель від деградації	2/4	Знати суть, види деградації земель та фактори розвитку деградаційних процесів. Розуміти наслідки деградації земель. Вміти визначати заходи із охорони земель від деградації.	Виконання практичної роботи. Написання самостійної роботи (в.т.ч. в elearn)	5
		Модуль 3		
Тема 7. Проблеми раціонального використання та охорони земель у сучасних умовах	2/4	Знати правові, економічні, екологічні та організаційні основи використання та збереження ґрунтів, охорони і відтворення їх родючості, основні принципи державної політики у цій сфері, вимоги щодо збереження якісного стану ґрунтового покриву, захисту його від негативних природних та антропогенних впливів. Вміти розробляти систему протиерозійних заходів. Розуміти основні екологічні наслідки змін ґрунтового покриву та основні напрями боротьби з негативними наслідками антропогенних змін ґрунтів. Розрізняти види ерозії, особливості їх прояву і шкоду від неї. Визначати втрати ґрунту при водній та вітровій ерозії.	Виконання практичної роботи. Написання самостійної роботи (в.т.ч. в elearn)	10

Тема 8. Раціональне використання та охорона земель як основа сталого розвитку	2/2	Вміти аналізувати рівень впливу діяльності людини на стан довкілля (в. т.ч. земельні ресурси). Розуміти необхідність збереження рівноваги між розвитком виробництва та екологічною стабільністю середовища. Знати цілі сталого розвитку.	Виконання практичної роботи. Написання самостійної роботи (в.т.ч. в elearn)	10
Всього за семестр				70
Залік				30
Всього за курс				100

ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Політика щодо дедлайнів та перескладання:	Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
Політика щодо академічної доброчесності:	Списування під час модульних робіт та заліку заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Реферати повинні мати коректні текстові посилання на використану літературу.
Політика щодо відвідування:	Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в он-лайн формі за погодженням із деканом факультету)

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ СТУДЕНТІВ

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка національна за результати складання екзаменів заліків	
	екзаменів	заліків
90-100	відмінно	зараховано
74-89	добре	
60-73	задовільно	
0-59	незадовільно	не зараховано

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Охорона і раціональне використання земельних ресурсів: навчально-методичний посібник / Д. В. Лико, С. М. Лико, В. І. Долженчук, О. І. Портухай. – Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2019. – 664с.
2. Екологія землекористування : навч. посіб. / А.М. Третяк, О.С. Будзяк, В.М. Третяк та ін. ; за заг. ред. Третяка А.М. – К. : Інститут екологічного управління та збалансованого природокористування, 2017. – 178 с.
3. Купріянич І.П. Науково-методологічні засади формування екологобезпечних аграрних землеволодінь і землекористувань. – К. : ФОП Гуляєва В.М., 2021. – 380 с.

4. Балюк С. А., Медведєв В. В., Воротинцева Л. І., Шимель В.В. Сучасні проблеми деградації ґрунтів і заходи щодо досягнення нейтрального її рівня. Вісник аграрної науки, серпень 2017. С. 5. URL: http://agrovisnyk.com/pdf/ua_2017_08_01.pdf
5. Дорош Й., Ібатуллин Ш., Барвінський А., Тарнопольський А., Сокаль О. Концепція використання та охорони земель у сучасних умовах суспільного розвитку України /Землеустрій кадастр і моніторинг земель. № 3, 2021р. ст 4-13.
6. Дорош О., Дорош А., Деркульський Р., Аврамчук Б. Процедура впровадження стратегічної екологічної оцінки в сфері землеустрою на основі інтеграційних моделей/ Землеустрій кадастр і моніторинг земель. № 4, 2021р. ст 8-17.
7. Закон України «Про охорону земель». Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/962-15#Text>
8. Закон України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року» від 28.02.2019 р. № 2697-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2697-1>
9. Закон України «Про природно-заповідний фонд України» від 16.06.1992 р. № 2456-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-12>
10. Земельний кодекс України. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14#Text>
11. Водний кодекс України. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/213/95-%D0%B2%D1%80#Text>
12. Лісовий кодекс України. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3852-12#Text> Моніторинг земельних відносин в Україні <https://land.gov.ua/wp-content/uploads/2018/10/monitoring.pdf>
13. Рудько, Г. І., Є. А. Іванов, and І. П. Ковальчук. "Гірничопромислові геосистеми Західного регіону України: монографія." *Київ–Чернівці: Букрек 1* (2019): 464.
14. Веб-сайт Чорнобильського радіаційно-екологічного біосферного заповідника. URL: <https://zapovidnyk.org.ua>
15. Державна цільова програма «Ліси України», затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 16.09.2009 № 977. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/977-2009-%D0%BF>
16. Екологічні паспорти регіонів за 2021 рік. Веб-сайт Міністерства екології та природних ресурсів України. URL: <https://menr.gov.ua/news/32629.html>
17. Єдиний реєстр Оцінки впливу на довкілля. Міністерство екології та природних ресурсів України. URL: <http://eia.menr.gov.ua/search>
18. Загальнодержавна програма охорони та відтворення довкілля Азовського та Чорного морів, затверджена Законом України від 22.03.2001 р. № 2333-III. Офіційний вісник України. 2001. № 17. Ст. 717.
19. Критерії якості земель http://minagro.gov.ua/system/files_0.docx

20. Національна стратегія управління відходами в Україні до 2030 року, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 08.11.2017 р. № 820-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/820-2017-%D1%80>
21. Структура земельного фонду України <https://land.gov.ua/info/struktura-zemelnoho-fondu-ukrainy-ta-dynamika-yoho-zmin/>